

200302892/1.

Datum uitspraak: 28 augustus 2003

AFDELING
BESTUURSRECHTSPRAAK

Uitspraak op het hoger beroep van:

de Minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie,
appellant,

tegen de uitspraak van de rechtbank te 's-Gravenhage, nevenzittingsplaats
Utrecht, van 27 maart 2003 in het geding tussen:

A.

en

appellant.

1. Procesverloop

Bij besluit van 30 augustus 2001 heeft de Staatssecretaris van Justitie (hierna: de staatssecretaris) de aan A. (hierna: de vreemdeling) verleende verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd ingetrokken. Dit besluit is aangehecht.

Bij uitspraak van 27 maart 2003, verzonden op 7 april 2003, heeft de rechtbank te 's-Gravenhage, nevenzittingsplaats Utrecht (hierna: de rechtbank) het daartegen door de vreemdeling ingestelde beroep gegrond verklaard en dat besluit vernietigd. Deze uitspraak is aangehecht.

Tegen deze uitspraak heeft appellant (hierna: de minister) bij brief, bij de Raad van State binnengekomen op 5 mei 2003, hoger beroep ingesteld. Deze brief is aangehecht.

Bij brief van 21 mei 2003 heeft de vreemdeling een reactie ingediend.

De Afdeling heeft de zaak ter zitting behandeld op 23 juli 2003, waar de minister, vertegenwoordigd door mr. G.M.H. Hoogvliet, advocaat te 's-Gravenhage, en de vreemdeling in persoon, bijgestaan door mr. P.J.T. de Kan, advocaat te Heythuysen, zijn verschenen.

2. Overwegingen

2.1. Ingevolge artikel 35, eerste lid, aanhef en onder a, van de Vreemdelingenwet 2000 (hierna: de Vw 2000) kan een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd, als bedoeld in artikel 33, worden ingetrokken, indien de vreemdeling onjuiste gegevens heeft verstrekt, dan wel gegevens heeft achtergehouden, terwijl die gegevens tot afwijzing van de aanvraag tot het verlenen of verlengen zouden hebben geleid.

2.1.1. Ingevolge artikel 29, eerste lid, aanhef en onder a, van de Vw 2000, gelezen in samenhang met artikel 1, aanhef en onder I, van die wet, kan een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd, als bedoeld in artikel 28, worden verleend aan de vreemdeling die vluchteling is in de zin van het Vluchtelingenverdrag en op wie de bepalingen ervan van toepassing zijn.

Ingevolge artikel 3.107, eerste lid, van het Vreemdelingenbesluit 2000 (hierna: het Vb 2000) wordt, indien artikel 1 (F) van het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen van Genève van 28 juli 1951, zoals gewijzigd bij Protocol van New York van 31 januari 1967, (hierna: het Vluchtelingenverdrag) aan het verlenen van een verblijfsvergunning aan de vreemdeling op grond van artikel 29, eerste lid, onder a, van de Vw 2000 in de weg staat, aan die vreemdeling evenmin een verblijfsvergunning verleend op één van de andere gronden, bedoeld in artikel 29 van die wet.

2.1.2. Ingevolge artikel 1 (A), onder 2, van het Vluchtelingenverdrag geldt voor de toepassing van dit verdrag als "vluchteling" elke persoon die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil invoeren.

Ingevolge artikel 1 (F) van het Vluchtelingenverdrag zijn de bepalingen

van dit verdrag niet van toepassing op een persoon, ten aanzien van wie er ernstige redenen zijn om te veronderstellen dat:

- a. hij een misdrijf tegen de vrede, een oorlogsmisdrijf of een misdrijf tegen de menselijkheid heeft begaan, zoals omschreven in de internationale overeenkomsten welke zijn opgesteld om bepalingen met betrekking tot deze misdrijven in het leven te roepen;
- b. hij een ernstig, niet-politiek misdrijf heeft begaan buiten het land van toevlucht, voordat hij tot dit land als vluchteling is toegelaten;
- c. hij zich schuldig heeft gemaakt aan handelingen welke in strijd zijn met de doelstellingen en beginselen van de Verenigde Naties.

2.1.3. Volgens C1/5.13.3.3 van de Vreemdelingencirculaire 2000 (hierna: de Vc 2000) is het aan de staatssecretaris om aan te tonen dat er ernstige redenen zijn om te veronderstellen dat een vreemdeling onder de criteria van artikel 1 (F) valt.

Teneinde te bepalen of betrokkene individueel verantwoordelijk dient te worden gehouden voor misdrijven, als bedoeld in artikel 1 (F), wordt de 'personal and knowing participation test' toegepast. Beoordeeld wordt of ten aanzien van betrokkene kan worden aangenomen dat hij weet heeft gehad of had behoren te hebben van het plegen van het misdrijf/ de betreffende misdrijven ('knowing participation') én of hij op enige wijze hieraan persoonlijk heeft deelgenomen ('personal participation'). Indien hiervan sprake is, kan aan betrokkene artikel 1 (F) worden tegengeworpen. De 'personal and knowing participation test' is in lijn met het gestelde in het Statuut van Rome (artikel 25 en 27 tot en met 33), aldus de circulaire.

2.1.4. In C6/31.2.1.2, gelezen in samenhang met C6/31.4.1, van de Vc 2000 is vermeld dat de verblijfsvergunning asiel pleegt te worden ingetrokken, indien achteraf wordt vastgesteld dat artikel 1 (F) van het Vluchtelingenverdrag, gelezen in samenhang met artikel 31, tweede lid, onder k, van de Vw 2000, ten onrechte niet is toegepast, omdat de vreemdeling bij de aanvraag onjuiste gegevens heeft verstrekt, dan wel juiste gegevens heeft verzwegen.

Aanleiding voor een dergelijke vaststelling kan volgens de circulaire zijn gelegen in mededelingen van derden – voorzover er geen aanwijzingen zijn dat deze mededelingen zijn gedaan uit gevoelens van rivaliteit – of voortkomen uit neutrale informatie die anderszins is binnengekomen.

2.2. In het besluit van 30 augustus 2001 heeft de staatssecretaris, onder verwijzing naar het voornemen daartoe van 6 juli 2001, de aan de vreemdeling verleende verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd ingetrokken, omdat uit het algemeen ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken inzake de veiligheidsdiensten in communistisch Afghanistan van 29 februari 2000 (hierna: het ambtsbericht) blijkt dat de vreemdeling onjuiste gegevens heeft verstrekt, dan wel gegevens heeft achtergehouden, omtrent zijn werkzaamheden voor de Khadimat-e Atal'at-e Dowlati (hierna: de KhAD) en de Wazarat-e Amani-at-e Dowlati (hierna: de WAD), terwijl die gegevens tot afwijzing van de aanvragen zouden hebben geleid. In verband daarmee zou artikel 1 (F), aanhef en onder a, b en c, van het Vluchtelingenverdrag op hem zijn toegepast, zodat dit verdrag niet op hem van toepassing is en hem ingevolge artikel 3.107, eerste lid, van het Vb 2000 evenmin een verblijfsvergunning kan worden verleend op de voet van

de onderdelen b, c en d van het eerste lid van artikel 29 van de Vw 2000, aldus het besluit.

2.3. In het ambtsbericht is onder meer het volgende vermeld:

“Het was de taak van de KhAD en de WAD om het voortbestaan van het communistisch bewind (...) op korte en lange termijn te waarborgen. In de praktijk betekende dit dat de KhAD en de WAD een vrijbrief kregen om de externe en interne vijanden van dit bewind op te sporen en te bestrijden op een wijze die hen goedgevond. (...) In de praktijk was het geringste teken van deloyaal gedrag of verzet reeds aanleiding om als vijand te worden aangemerkt (para. 2.2, p. 11). (...) De KhAD en de WAD kenden een zeer strenge selectieprocedure voor het aannemen van medewerkers, waarbij hun loyaliteit aan de DVPA danig op de proef werd gesteld. Dit gold in versterkte mate voor de recrutering van officieren. (...) Nieuwe officiersrecruten van de KhAD en de WAD ondergingen een zeer intensieve training, de zogenaamde Parwachi. Als de Parwachi met goed gevolg doorlopen was, volgde een proeftijd die bekend stond als de Azmajchi. Tijdens de Azmajchi werd de loyaliteit en weerbaarheid van de toekomstige officieren duchtig op de proef gesteld. Zo werd bijvoorbeeld van hen verlangd dat zij familieleden bespioneerden, dat zij vrienden en kennissen arresteerden en martelden, dat zij al dan niet vermeende vijanden van het communistische bewind uit de weg ruimden of dat zij in de gelederen van de Mudjahedin infiltreerden. (...) Personen die door de KhAD en de WAD als buitengewoon loyaal werden aangemerkt, konden een verkorte opleiding volgen (para. 2.4, p. 15-16). (...) Personen die door de KhAD of de WAD waren gearresteerd, werden na hun aanhouding doorgaans eerst naar een van de ondervragingscentra van de KhAD of de WAD gebracht. (...) Marteling maakte (...) integraal onderdeel uit van de ondervragingsmethodes die de KhAD en de WAD ter beschikking stonden (para. 2.5, p. 17). (...) Het klimaat van terreur en angst dat de KhAD en de WAD teweegbrachten in de Afghaanse maatschappij, heerste ook binnen de veiligheidsdiensten zelf. De loyaliteit van de medewerkers van de KhAD en de WAD werd voortdurend op de proef gesteld. (...) Als eerste plaatsing werden onder-officieren en officieren tewerk gesteld op afdelingen binnen de KhAD en de WAD die zich concreet bezig hielden met de opsporing van 'staatsgevaarlijke elementen'. Medewerkers van de KhAD en de WAD rouleerden regelmatig (...). Soms werden medewerkers verscheidene malen per jaar overgeplaatst. Iemand die langer dan een jaar bij de KhAD of de WAD in dienst was, had tenminste op twee afdelingen gewerkt. Een plaatsing op een afdeling of directie waar de werkzaamheden een meer administratief of technisch karakter hadden lag slechts in het verschiep als een onder-officier of officier zich voldoende had bewezen tijdens een eerste plaatsing of plaatsingen. Zoals reeds uiteengezet is in paragraaf 2.4, kon een promotie tot officier van de KhAD en de WAD niet plaatsvinden als de betrokken medewerker niet concreet blijkt gegeven had van zijn of haar onvoorwaardelijke loyaliteit aan het communistische bewind. Dit gold ook voor promoties die een officier van de KhAD of de WAD ten deel vielen na afronding van zijn of haar opleiding. Elke officier die tijdens zijn dienstdad is bevorderd is derhalve betrokken geweest bij arrestaties, ondervragingen, martelingen en

zelfs executies. (...) Uit het bovenstaande volgt dat alle onder-officieren en officieren werkzaam zijn geweest in de macabere afdelingen van de KhAD en de WAD en persoonlijk betrokken zijn geweest bij het arresteren, ondervragen, martelen en soms executeren van verdachte personen" (para. 2.7, p. 24-25).

2.4. In een brief aan de Tweede Kamer van 3 april 2000 (TK 1999-2000, 19 637, nr. 520, p. 5) heeft de staatssecretaris vermeld dat de informatie in voormeld ambtsbericht hem tot de conclusie heeft geleid dat aan een onderofficier of officier van de KhAD en de WAD die asiel aanvraagt in Nederland voortaan in de regel artikel 1 (F) van het Vluchtelingenverdrag zal worden tegengeworpen. Indien er concrete aanwijzingen zijn dat een voormalige Afghaanse asielzoeker onjuiste gegevens heeft verschaft over zijn positie als onderofficier of officier in de KhAD of WAD en deze gegevens hebben tot verlening van een vergunning geleid, kan de vergunning worden ingetrokken. Indien thans mocht blijken van concrete aanwijzingen dat in het verleden aan de hiervoor bedoelde onderofficieren en officieren artikel 1 (F) niet is tegengeworpen, zal worden bezien of tot intrekking van de toelating kan worden overgegaan, aldus die brief.

In een brief aan de Tweede Kamer van 22 mei 2002 (TK 2001-2002, 19 637, nr. 672, p. 3) vermeldt de staatssecretaris dat op basis van voormelde brief in het kader van de bewijsvoering van artikel 1 (F) van het Vluchtelingenverdrag voor bepaalde categorieën vreemdelingen kan worden uitgegaan van de vooronderstelling dat sprake is van "personal and knowing participation", hetgeen in beginsel neerkomt op omkering van de bewijslast.

2.4.1. Blijkens het rapport van nader gehoor van 23 april 1997 (p. 4 e.v.) heeft de vreemdeling bij die gelegenheid verklaard dat hij vanaf de achtste maand in 1989 (23 oktober- 21 november 1989) tot 21 april 1992 als officier was verbonden aan de Binnenlandse Veiligheidsdienst KhAD, waar hij werkzaam was bij de afdeling techniek en logistiek. Volgens zijn verklaringen was hij eerst werkzaam als administratief medewerker bij die afdeling en vervolgens als secretaris van de onderminister daarvan en bestonden zijn werkzaamheden voornamelijk uit administratieve taken. Voorts heeft de vreemdeling blijkens dat rapport verklaard nooit misdaden jegens de mensheid te hebben gepleegd (p. 8) en heeft hij desgevraagd verklaard alles te hebben verteld, wat voor de beoordeling van zijn aanvragen van belang kan zijn (p. 11).

Blijkens het verslag van het op 14 juli 2000 bij de ambtelijke commissie gehouden gehoor (p. 2) heeft de vreemdeling bij die gelegenheid verklaard dat alleen aan degenen die voor operationele afdelingen aan de slag gingen opleidingen werden gegeven en hij daarvoor niet in aanmerking kwam en voorts dat hij het zo druk had met zijn werk, dat hij geen tijd had om de basisopleiding te volgen. Tevens heeft hij bij die gelegenheid verklaard dat werknemers die van de middelbare school kwamen en hun diploma hadden behaald bij hun binnenkomst de rang van derde luitenant kregen en heeft hij omtrent zijn promoties van derde tot eerste luitenant verklaard dat hij er twee rangen bij kreeg, omdat het oorlog was en dat in een oorlogssituatie gebruikelijk was (p. 3-4).

2.5. In de enige grief klaagt de minister dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat het ambtsbericht niet de conclusie rechtvaardigt dat de vreemdeling bij zijn aanvragen onjuiste gegevens heeft verstrekt, dan wel gegevens heeft achtergehouden, welke van belang waren voor de beoordeling

daarvan, daar de vreemdeling zeer gedetailleerde en consistente verklaringen heeft afgelegd, waaruit voortvloeit dat de conclusies uit het ambtsbericht in zijn geval niet kunnen worden gevolgd. Volgens de minister kunnen de verklaringen van de vreemdeling, die niet overeenkomen met de informatie uit het ambtsbericht, niet worden aangemerkt als bevattend concrete aanknopingspunten, op grond waarvan aan de juistheid of volledigheid van dat bericht zou moeten worden getwijfeld. Gegeven zijn positie van officier bij de KhAD/WAD en het feit dat hij promotie heeft gemaakt, dient in het licht van het ambtsbericht te worden geconcludeerd dat de vreemdeling een onjuiste voorstelling van zaken over zijn eigen activiteiten heeft gegeven en derhalve onjuiste gegevens heeft verstrekt, dan wel gegevens heeft achtergehouden, terwijl die gegevens tot afwijzing van de aanvragen zouden hebben geleid, aldus de minister.

2.5.1. Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer uitspraak van 12 oktober 2001 in zaak nr. 200103977/1, gepubliceerd in JV 2001/325, AB 2001, 359, JV 2001/325, NAV 2002/2 en RV 2001, 12), kan een ambtsbericht van de Minister van Buitenlandse Zaken omtrent de situatie in een land worden aangemerkt als een deskundigenadvies aan de staatssecretaris ten behoeve van de uitoefening van diens bevoegdheden. Daartoe dient het op een onpartijdige, objectieve en inzichtelijke wijze informatie te verschaffen, onder aanduiding - voor zover mogelijk en verantwoord - van de bronnen, waaraan deze is ontleend. Indien aan deze eisen is voldaan, mag de staatssecretaris bij de besluitvorming op asielaanvragen van de juistheid van die informatie uitgaan, tenzij concrete aanknopingspunten bestaan voor twijfel aan de juistheid of volledigheid ervan.

2.5.2. Nu de vreemdeling de juistheid van voormelde verklaringen, die niet stroken met de informatie in het ambtsbericht, niet aannemelijk heeft gemaakt middels concrete informatie, afkomstig uit objectieve bron, heeft de rechtbank hierin ten onrechte grond gevonden voor het oordeel dat de staatssecretaris niet mocht uitgaan van de juistheid van de informatie in het ambtsbericht, althans de conclusies van het ambtsbericht niet van toepassing mocht achten in het geval van de vreemdeling. Dat, zoals de rechtbank overweegt, sprake is van uitgebreide en consistente verklaringen, doet daar niet aan af.

Het betoog van de vreemdeling dat aan de juistheid van het ambtsbericht dient te worden getwijfeld, omdat het is opgesteld door Pakistani, levert dergelijke aanknopingspunten evenmin op, reeds omdat het feitelijke grondslag mist, nu uit het ambtsbericht blijkt dat verschillende bronnen zijn geraadpleegd om het op te stellen.

2.5.3. Uit het vooroverwogene volgt dat de rechtbank ten onrechte niet is uitgegaan van de juistheid van de informatie in het ambtsbericht en van de toepasselijkheid daarvan op de vreemdeling. Nu de vreemdeling tijdens de procedure naar aanleiding van zijn aanvragen verklaringen heeft afgelegd omtrent zijn werkzaamheden voor de KhAD/WAD, die, mede gelet op zijn positie als officier en het feit dat hij promotie heeft gemaakt, niet stroken met de door hem niet afdoende betwiste informatie in het ambtsbericht, heeft de staatssecretaris op grond van die informatie mogen concluderen dat de vreemdeling onjuiste gegevens heeft verstrekt, dan wel gegevens heeft achtergehouden. Daarbij is niet van belang of de verstrekking van onjuiste gegevens, dan wel het achterhouden van gegevens, al dan niet opzettelijk is geschied. Bepalend is of bij bekendheid met de juiste gegevens de ingetrokken vergunning zou zijn verleend.

Nu de vreemdeling als officier van de KhAD/WAD behoort tot een

categorie van personen, ten aanzien van wie de staatssecretaris, blijkens voormelde brieven aan de Tweede Kamer, uitgaat van de vooronderstelling dat sprake is van "personal and knowing participation", zouden die gegevens tot afwijzing van de aanvragen hebben geleid, daar deze, bezien in het licht van het ambtsbericht, voldoende grondslag bieden voor het oordeel dat er ernstige redenen zijn om te veronderstellen dat de vreemdeling zich schuldig heeft gemaakt aan gedragingen, als bedoeld in artikel 1 (F) van het Vluchtelingenverdrag, dat dit verdrag mitsdien niet op hem van toepassing is en aan hem ingevolge artikel 3.107, eerste lid, van het Vb 2000 evenmin een verblijfsvergunning kan worden verleend op de voet van de onderdelen b, c en d van het eerste lid van artikel 29 van de Vw 2000. De conclusie is dat de grief slaagt.

2.6. Het hoger beroep is gegrond. De aangevallen uitspraak dient te worden vernietigd. De Afdeling ziet aanleiding de zaak met toepassing van artikel 44, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wet op de Raad van State naar de rechtbank terug te wijzen, aangezien zij niet is toegekomen aan een oordeel over hetgeen de vreemdeling in beroep heeft betoogd in verband met artikel 3 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, om door haar te worden behandeld en beslist met inachtneming van hetgeen in deze uitspraak is overwogen.

2.7. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding.

3. Beslissing

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

Recht doende in naam der Koningin:

- I. verklaart het hoger beroep gegrond;
- II. vernietigt de uitspraak van de rechtbank te 's-Gravenhage, nevenzittingsplaats Utrecht van 27 maart 2003 in zaak nr. AWB 01/48543;
- III. wijst de zaak naar de rechtbank terug.

Aldus vastgesteld door mr. R.W.L. Loeb, Voorzitter,
en mr. B. van Wagtendonk en mr. T.M.A. Claessens, Leden,
in tegenwoordigheid van mr. J.M.J.W. Dreessen, ambtenaar van Staat.

De Voorzitter
is verhinderd de uitspraak
te ondertekenen.

w.g. Dreessen
ambtenaar van Staat

Uitgesproken in het openbaar op 28 augustus 2003

-359.

Verzonden:

Voor eensluidend afschrift,
de Secretaris van de Raad van State,
voor deze,

Noot B.P. Vermeulen bij JV 2003/458

1. Met deze en andere recente uitspraken heeft de Afdeling de minister veel ruimte verschaft om artikel 1F Vluchtelingenverdrag tegen te werpen.

(a) In een uitspraak van 7 augustus 2003, JV 2003/435 overwoog de Afdeling, dat onder de beoordeling van de geloofwaardigheid van de door de vreemdeling in zijn asielrelaas gestelde feiten en omstandigheden, welke tot de verantwoordelijkheid van de minister behoort en slechts terughoudend door de rechter getoetst kan worden (vgl. ABRvS 27 januari 2003, JV 2003/103 m.nt. BKO), ook behoort de vaststelling of de vreemdeling zich schuldig heeft gemaakt aan gedragingen als bedoeld in artikel 1F. Dat betekent dus, dat de rechter het oordeel van de minister dat artikel 1F tegengeworpen kan worden slechts marginaal mag toetsen.

(b) Vervolgens heeft de Afdeling, in lijn met ABRvS 12 oktober 2001, JV 2003/325, beslist dat van de juistheid van ambtsberichten, waarop het oordeel dat artikel 1F van toepassing is gebaseerd is, uitgegaan dient te worden, tenzij de vreemdeling concrete aanknopingspunten biedt voor twijfel aan de juistheid of volledigheid ervan (ABRvS 26 augustus, JV 2003/458).

(c) Tenslotte accepteert de Afdeling in de hierboven gepubliceerde uitspraak van 28 augustus j.l. een vergaande omkering van bewijslast, inhoudende dat - behoudens door de betreffende asielzoeker aangedragen concrete contra-informatie uit objectieve bron – artikel 1F aan elke Afghaanse asielzoeker die onderofficier of officier van de Khad of de WAD is geweest tegengeworpen kan worden.

De conclusie (c) van de Afdeling, dat artikel 1F in beginsel tegen alle Khad/Wad-(onder)officieren ingeroepen kan worden volgt noodzakelijkerwijs uit (a) en (b). Er dient immers uitgegaan te worden van het ambtsbericht van 29 februari 2000; en het op het ambtsbericht gebaseerde oordeel dat bij alle voormelde officieren behoudens tegenbewijs de door artikel 1F vereiste 'personal and knowing participation' voorondersteld kan worden is een bestuurlijke inschatting van de feiten, welke door de rechter slechts terughoudend getoetst mag worden.

2. Lang was tegenwerping van artikel 1F weinig kansrijk, door de hoge bewijslast die de Afdeling in 1F-zaken hanteerde (ABRS 17 januari 1995, RV 1995, 1; ABRS 21 februari 1995, RV 1995, 2 (Sison II)). Zo nam de Afdeling in Sison II aan dat er weliswaar aanknopingspunten waren voor het oordeel dat Sison beoogd had sturing te geven aan terreurdaden op de Filippijnen, maar meende zij niettemin dat er onvoldoende aanknopingspunten waren voor het oordeel dat hij in die mate mede leiding had gegeven aan en verantwoordelijkheid droeg voor bedoelde terreurdaden dat staande kon worden gehouden dat er ernstige redenen waren om te veronderstellen dat hij misdrijven als bedoeld in artikel 1F Vluchtelingenverdrag had begaan. Blijkbaar bedoelde de Afdeling te zeggen dat een 'beetje sturing' en een 'sturing op afstand' met betrekking tot terreurdaden betrokkene niet echt verantwoordelijk maakte voor de gepleegde daden. Zoals ik in mijn annotatie bij genoemde uitspraken heb aangegeven, zijn aldus te hoge eisen gesteld aan de door de staat te leveren gegevens. Artikel 1F Vluchtelingenverdrag legt uitdrukkelijk geen strafrechtelijke maatstaf aan – eist geen 'beyond reasonable doubt' – maar spreekt slechts van 'serious reasons for considering that' de genoemde daden zijn verricht.

In de rechtbankjurisprudentie van de laatste jaren is ten opzichte van de lijn van de Afdeling de bewijslast voor de overheid wat verlicht, althans voorzover het hogere functionarissen betreft die werkzaam zijn onder een mensenrechtenschendend regime. UNHCR heeft zich in 'The exclusion clauses: guidelines on their application' (december 1996) op het standpunt gesteld dat toepassing van artikel 1F van het Verdrag gerechtvaardigd is indien de betrokkene een functie in een misdadig regime vervulde op een niveau waarvan formele medeverantwoordelijkheid voor, en wetenschap van zware mensenrechtenschendingen – behoudens tegenbewijs aangedragen door betrokkene – mag worden verondersteld. In Rb. Den Haag zp Haarlem 17 oktober 1997, JV 1998/9 zijn deze UNHCR guidelines aanvaard in een zaak van een Afghaanse asielzoeker, die langdurig belangrijke functies had bekleed bij de Khad. Zie voor soortgelijke uitspraken

Rb. Den Haag 9 november 1999, JV 2000/30 en RV 1999, 11; Rb. Den Haag 1 december 2000, JV 2001/38 en RV 2000, 16; Rb. Den Haag zp Amsterdam 23 juli 2001, JV 2001/289 en RV 2001, 5; Rb. Den Haag zp Arnhem 9 april 2002, JV 2002/247.

Deze wijziging in de bewijslastverdeling, die in bepaalde gevallen leidt tot bewijslastomkering, bracht overigens in de rechtbankjurisprudentie niet mee dat artikel 1F nu al te gemakkelijk toegepast kon worden. De IND moest aan de hand van concrete gegevens kunnen specificeren welke positie betrokkene in de organisatie inneemt, en aannemelijk moeten kunnen maken dat daaruit in beginsel een medeverantwoordelijkheid voor de door die organisatie gepleegde mensenrechtenschendingen voortvloeit: Rb. Den Haag 28 januari 1998, RV 1998, 2.

3. Thans lijkt de Afdeling aan bewijslastomkering ruim baan te bieden, en daarmee de stringente bewijsmaatstaven die zij in 1995 hanteerde volledig opzij te zetten. Als er een algemeen ambtsbericht beschikbaar is dat stelt, dat er van uitgegaan mag worden dat men vanaf een bepaald niveau in een mensenrechtenschendende organisatie bij die mensenrechtenschendingen betrokken is geweest, kan artikel 1F aan elke functionaris vanaf dat niveau tegengeworpen worden. Weliswaar kan de betreffende asielzoeker proberen aannemelijk te maken dat hij zelf niet bij die schendingen betrokken is geweest, doch dan moet hij dat doen met concrete informatie, afkomstig uit objectieve bron (dus niet middels eigen verklaringen), zie r.o. 2.5.2. Aan die bewijslast zal hij meestal niet kunnen voldoen.

4. Op 4 september j.l. heeft UNHCR nieuwe richtlijnen inzake de toepassing van artikel 1F gepubliceerd (Guidelines on International Protection: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees; Background Note on the Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees). Daarin wordt omkering van bewijslast niet uitgesloten, maar – als ik het wel zie – minder gauw dan de Afdeling accepteert. In par 19 van de Guidelines wordt gesteld: 'The fact that a person was at some point a senior member of a repressive government or a member of an organisation involved in unlawful violence does not in itself entail individual liability for excludable acts. A presumption of responsibility may, however, arise where the individual has remained a member of a government clearly engaged in activities that fall within the scope of Article 1F. Moreover, the purposes, activities and methods of some groups are of a particularly violent nature, with the result that voluntary membership thereof may also raise a presumption of individual responsibility. Caution must be exercised when such a presumption of responsibility arises, to consider issues including the actual activities of the group, its organisational structure, the individual's position in it, and his or her ability to influence significantly its activities, as well as the possible fragmentation of the group. Moreover, such presumptions in the context of asylum proceedings are rebuttable.' Ter zake van het weerleggen van het prima facie vermoeden van 1F-betrokkenheid stelt de Background Note in ieder geval lagere eisen dan de Afdeling: 'When a rebuttable presumption does arise, the standard of proof to be met by the applicant to rebut the presumption is that of a plausible explanation regarding non-involvement or dissociation from any excludable acts, coupled with an absence of serious evidence to the contrary' (par. 110).

5. Zie voor een algemene beschouwing inzake artikel 1F Vluchtelingenverdrag mijn noot in JV 2002/468. Eerdere uitspraken van de Afdeling inzake deze bepaling zijn te vinden in JV 2003, nrs. 114 (1F-detentie), 184, 219 en 341.

6. Zie voor een opvallende rechtbankuitspraak in een 1F-zaak Rb. Rotterdam 11 juli 2003, gepubliceerd in deze aflevering met (korte) noot van ondergetekende.

BPV